

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK / EU LIMITED

Nota bevat informatie die niet openbaar gemaakt kan worden:

NEE JA, ONDER BETREFFEND KOPJE JA, VERSPREID OVER NOTA JA, GEHEEL

TER BESLISSING

Datum

19 augustus 2024

Onze referentie

BZ2403155

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Bescherming persoonlijke levenssfeer
Bescherming persoonlijke levenssfeer

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M en R

Bescherming persoonlijke levenssfeer

nota

nader proces t.a.v. Afghaanse bewakers

Bijlage(n)

5

Aanleiding

Aankondiging van het vorige kabinet om een extra inspanning te verrichten voor ambassadebewakers en ASG Guards, zoals opgenomen in de Staat van het Consulaire die op 28 juni jl. aan de Kamer gestuurd is.

Geadviseerd besluit

Het vorige kabinet heeft in haar laatste week besloten om een extra inspanning te doen voor een groep ambassade- en defensiebewakers in Afghanistan, waarmee maximaal circa 1185 personen naar Nederland overgebracht zouden moeten worden. Het is onduidelijk of er in het huidige kabinet voldoende draagvlak is om aan deze inspanning uitvoering te geven.

Graag uw aanwijzing over de uitvoering van dit besluit van het vorige kabinet. Bij uw positief besluit zal BZ met Defensie en JenV de modaliteiten nader uitwerken.

Kernpunten

- Het vorig kabinet heeft in de Staat van het Consulaire d.d. 28 juni jl. aangegeven dat het een afgebakende groep Afghaanse bewakers, die zich voor Nederland (Buitenlandse Zaken en Defensie) hebben ingezet, voor overbrenging naar Nederland in aanmerking wil laten komen. Daarbij heeft het aangegeven dat de modaliteiten nader uitgewerkt dienen te worden.
- Deze nadere uitwerking van modaliteiten betreft o.a.:
 - Werkafspraken - hoogambtelijk vastleggen van de werkafspraken tussen BZ en Defensie, waarbij Defensie zelf verantwoordelijk is voor de overbrenging van de eigen doelgroep (ASG bewakers).
 - Opvang - vorige StasJenV is akkoord gegaan met verantwoordelijkheid voor het verkort asielp proces, screening en opvang. Defensie en COA hebben echter nog geen overeenstemming bereikt over de locaties die Defensie beschikbaar stelt voor asielopvang, waardoor onzeker is of overgebrachte Afghanen door COA opgevangen zullen worden.
 - Financiën - de vorige R heeft aangegeven dat voorkomen dient te worden dat deze inspanning een beslag op het ODA-budget legt.
- DAO heeft de administratieve gegevens voor de groep ambassadebewakers voorhanden, maar adviseert eerst de bovenstaande afspraken te maken,

alvorens verdere stappen voor de overbrenging van deze groep in gang te zetten. Inmiddels hebben 26 ambassadebewakers zich al bij BZ gemeld en 44 ASG bewakers bij Defensie n.a.v. de berichtgeving in de Staat van het Consulaire.

- Indien u akkoord bent, zal DAO met Defensie en JenV contact opnemen voor de uitwerking van deze modaliteiten. Gaarne uw aanwijzing daartoe.
- N.B. Op maandag 15 juli jl. is MinDEF op dit dossier bijgepraat door zijn ambtenaren. Op maandag 19 augustus jl. vond tevens opnieuw een interne briefing met MinDEF plaats over dit onderwerp.

Datum
19 augustus 2024
Onze referentie
BZ2403155

Toelichting

Afghanistan overbrengingen

- Na de afronding van de acute evacuatie uit Kaboel van augustus 2021, werd in november 2021 het Afghanistan Overbrengingsproject (AOP) in het leven geroepen. Dit team heeft over de afgelopen jaren, aan de hand van de afspraken in de Kamerbrief van 11 oktober 2021, 2738 Afghanen naar Nederland overgebracht. Dit betrof, naast de consulaire doelgroep, Afghanen die met of voor Defensie, JenV of BZ gewerkt hadden (in het geval van BZ betrof het vooral ngo medewerkers).
- Aangezien de overbrenging op een einde leek te lopen, is AOP per 1 augustus 2023 opgeheven, en zijn de resterende taken in de lijn belegd (bij DAO en DJZ).
- Momenteel draagt BZ (DAO) nog steeds zorg voor de overbrenging van Afghanen die daarvoor in aanmerking komen op grond van de tolkenregeling en de Kamerbrief van 11 oktober 2021, ongeacht het ministerie dat hen heeft aangedragen. De huidige restantlijst omvat 73 personen, waarvan 38 op basis van de tolkenregeling en de speciale voorziening van Defensie/JenV, HDCV doelgroep (d.w.z. houders van NLse verblijfsvergunning) en 26 onder de speciale voorziening van BZ (de ngo-groep).
- Overbrenging is bewerkelijk en een langdurig proces, o.a. doordat een groot deel van de Afghanen dat in aanmerking komt niet beschikt over paspoorten.
- De huidige capaciteit bij DAO, DJZ en de posten in de regio is onvoldoende om een nieuwe overbrengingsexercitie uit te voeren. Er zal dus intern BZ budget gevonden moeten worden, zowel voor de financiering van de daadwerkelijke overbrenging (zoals vliegtickets en hotelkosten) van de ambassadebewakers, als van de noodzakelijke personele capaciteit bij AOP/DAO en ambassades.
- Overbrenging kan aanzuigende werking hebben door nieuwe aanvragen en juridische procedures door andere personen/groepen die menen in aanmerking te moeten komen. Dit betekent langere en meer inzet van capaciteit van de Landsadvocaat en DJZ. In totaal zijn er bij de rechtbank tot nu toe 134 zaken aangespannen, waarvan er tot op heden in 106 zaken uitspraken gedaan zijn (in alle zaken behalve eentje is de Staat in het gelijk gesteld). Er is in 56 zaken hoger beroep ingesteld waarvan tot op heden in 13 zaken uitspraken zijn gedaan (in alle zaken is de Staat in het gelijk gesteld). Daarnaast zijn er op dit moment nog 52 bezwaren in behandeling.

Voorgestelde nieuwe inspanning

- Toenmalige M is op 12 februari jl. (zie bijlage 1) akkoord gegaan met het voorstel om de volgende groep voor overbrenging in aanmerking te laten komen: ambassadebewakers die a) ten tijde van de val van Kaboel in dienst van de externe dienstverlener een Nederlandse ambassadecompound bewaakten, en b) dit al 10 jaar of langer aaneengesloten deden. Deze groep is

afgebakend en in beeld: maximaal 48 oud bewakers (ongeveer 240 personen incl kerngezin¹).

- MinDEF heeft in kamerbrief d.d. 19 december 2023 aangegeven een inspanning te willen plegen voor (voormalige) ASG-bewakers (inclusief kerngezin) die tussen 1 augustus 2006 en 1 augustus 2010 ten minste één aaneengesloten jaar, structureel bewakingswerkzaamheden hebben verricht voor de Nederlandse militaire missie in Afghanistan. Over de aantallen lopen de schattingen uiteen:
 - In de oplegnota bij de Kamerbrief staat: "naar verwachting zullen 130 personen (excl. kerngezin), van wie het verzoek eerder werd afgewezen, opnieuw een verzoek tot overbrenging indienen. Inclusief kerngezin zou het dan kunnen gaan om ongeveer 650 personen. Op basis van de inventarisatie betreft het in potentie echter een groep van 880 personen (excl. kerngezin). Inclusief kerngezin zou dit kunnen gaan om 4.400 personen."
 - In een latere schatting spreekt Defensie van ongeveer 185 ASG bewakers (inclusief kerngezin zijn dat ongeveer 925 personen).
- Met Defensie is ambtelijk een taakverdeling overeengekomen waarin Defensie, behoudens visumverstrekking, zelf aan de lat staat voor de feitelijke overbrenging van de eigen groep. Deze verdeling is nog niet geformaliseerd.
- JenV geeft aan geconstateerd te hebben dat men voor EUPOL bewakers niets kan betekenen, aangezien "het ontbreken van een substantiële samenwerkingsrelatie tussen de (individuele) Nederlandse personele bijdrage aan deze Europese missie en de bewakers maakt dat er onvoldoende aanknopingspunten zijn om het in het leven roepen van een separate overbrengingsmodaliteit voor de bewakers te rechtvaardigen."

Datum
19 augustus 2024
Onze referentie
BZ2403155

Chronologie

- Sinds de val van Kaboel in augustus 2021 is er discussie in de media en de Kamer over Afgaanse bewakers die zich ingezet hebben voor een militaire missie of de Nederlandse ambassade in Kaboel. Vanuit de Kamer en diverse maatschappelijke organisaties bestond de nadrukkelijke wens om iets voor deze groep te betekenen. Diverse Kamerleden zijn het met name niet eens met het standpunt van het kabinet dat deze bewakers niet in aanmerking kwamen omdat ze niet in dienst waren van de Nederlandse overheid.
- De Commissie Ruys heeft in haar evaluatie van de evacuatie uit Kaboel geconstateerd dat de kwestie van de Afgaanse ambassadebewakers laat zien dat de motie-Belhaj door het kabinet en de Kamer verschillend wordt geïnterpreteerd, en dat de criteria uit de kamerbrief van 11 oktober 2021 de onduidelijkheden over wie wel of niet in aanmerking komen voor overbrenging niet hebben kunnen wegnemen.
- Derhalve heeft het kabinet in de Kabinetsreactie op het rapport van de Commissie Ruys (17 oktober 2023) aangegeven dat het nader onderzoek zal doen naar deze groep. In het Kamerdebat over het rapport van de Commissie Ruys (26 oktober 2023) is door minDEF toegezegd de Kamer uiterlijk eind 2023 te informeren over de uitkomsten van het onderzoek, en heeft M toegezegd ditzelfde uiterlijk eind februari 2024 voor de ambassadebewakers te doen. Tevens werd de motie-Piri aangenomen die het kabinet verzocht bij dit proces ook EUPOL functionarissen te betrekken.

¹ Hiertoe wordt gerekend: echtgeno(o)t(e) en alleenstaande afhankelijke kinderen t/m 24 jaar. In de Afgaanse context wordt voor schattingen uitgegaan van 5 personen.

- MinDEF stuurde op 19 december 2023 een brief aan de Kamer, waarin ze aangaf besloten te hebben om over te gaan tot het (her-)beoordelen van de aanvragen van (voormalige) ASG-bewakers.
- Op 22 december 2023 heeft toenmalige M, mede namens MinDEF en StasJenV, een brief aan de Kamer gestuurd waarin ze aangeeft dat het kabinet tot een eindafweging in onderlinge samenhang ten aanzien van alle drie de in de motie genoemde groepen zal komen, en de Kamer hierover eind februari zal informeren.
- Op 5 maart jl. heeft toenmalige M, mede namens MinDEF en StasJeV een brief aan de Kamer gestuurd waarin is aangegeven dat deze eindafweging in onderlinge samenhang meer tijd in beslag nam dan voorzien, en dat de Kamer zo spoedig mogelijk geïnformeerd zal worden.
- Op 28 juni jl. heeft het Kabinet besloten middels een paragraaf in de Staat van het Consulaire aan de Kamer te communiceren dat het een (in omvang en tijd) afgebakende groep Afghaanse bewakers die zich voor Nederland (Buitenlandse Zaken en Defensie) hebben ingezet voor overbrenging in aanmerking wil laten komen (zie volledige tekst hieronder).

Datum
19 augustus 2024
Onze referentie
BZ2403155

Tekst uit Kamerbrief de Staat van het Consulaire d.d. 28 juni jl.:

Gezien de bijzondere verbondenheid van Nederland en Afghanistan en in het licht van de observaties van de Commissie Ruys wil het kabinet uitvoering geven aan motie Piri c.s. (d.d. 26 oktober 2023) door een (in omvang en tijd) afgebakende groep Afghaanse bewakers die zich voor Nederland (Buitenlandse Zaken en Defensie) hebben ingezet voor overbrenging in aanmerking te laten komen. Het gaat daarbij alleen om personen die nu nog in Afghanistan verblijven. Voor de zogeheten EUPOL-bewakers wordt geen modaliteit voorzien. De ministeries van Defensie en Buitenlandse Zaken zijn elk verantwoordelijk voor de onder hen regarderende taken en verantwoordelijkheden m.b.t. overbrenging van deze personen. Het ministerie van Justitie en Veiligheid is verantwoordelijk voor het verkort asielp proces, screening en de opvang. Er worden geen concessies gedaan aan nationale veiligheid. Naar verwachting zullen deze personen slechts druppelsgewijs naar Nederland overgebracht kunnen worden, mede vanwege het feit dat het heel lastig is Afghanistan te verlaten. Voorkomen dient te worden dat in één keer een beslaglegging op het ODA-budget plaatsvindt. Om belasting van de asielketen te verlichten, blijft het ministerie van Defensie zich inspannen om tijdelijke opvanglocaties op defensie terreinen beschikbaar te stellen ter ondersteuning. In de komende periode zullen de modaliteiten nader moeten worden uitgewerkt.

Bijlagen:

1. Nota nader onderzoek ambassadebewakers
2. Kamerbrief MinDEF 19 december 2023
3. Beslisnota kamerbrief minDEF 19 december 2023
4. Kamerbrief M 22 december 2023
5. Kamerbrief M 5 maart 2024